

Az Eötvös Loránd Kutatási Hálózat értékrendje és stratégiai célrendszere

Tudományos célok

Az Eötvös Loránd Kutatási Hálózat (a továbbiakban: ELKH) a kutatóközpontjai és kutatóintézetei, továbbá egyetemeken és más közintézményekben működő támogatott kutatócsoportjai (a továbbiakban együtt: kutatóhelyek) révén az egyetemes tudomány, valamint a felfedező és alkalmazott kutatások művelésének színtere. Biztosítja a tudományos kutatás szabadságát és a kutatóhelyek fejlesztésének feltételeit, támogatja a kutatóhelyek nemzetközi versenyképességének növelését, továbbá a tudományos műhelyek eredményes működését. Nagy hangsúlyt fordít a Magyarország szempontjából fontos társadalmi célok megvalósításának támogatására. A magyar tudományt a nemzeti magaskultúra elengedhetetlen részének tekinti, amely az országgépet is alapvetően meghatározza. Aktív és eredményei alapján meghatározó résztvevője a hazai kutatási, fejlesztési és innovációs rendszernek, együttműködésre törekszik az ágazat többi szereplőjével, köztük a kutatóintézetekkel és az egyetemekkel. Különösen fontosnak tartja az együttműködést a Magyar Tudományos Akadémiával.

Az ELKH kutatóhelyein a kutatómunka gerincét hosszú távú programok alkotják. A kutatóhálózat ezek révén igyekszik Magyarországot a kutatásban legsikeresebb nemzetek közé emelni, és az ország általános fejlődését támogatni. Az ELKH aktív szerepet vállal a magyar tudomány nemzetközi szerepének erősítésében, valamint a nemzetközi együttműködések keretében folyó kutatások megvalósításában. Ennek érdekében a kutatási célkitűzések meghatározásánál a kutatás természetéből adódó kérdések vizsgálata mellett figyelembe veszi az Európa és különösképpen Magyarország számára lényeges témák és technológiák iránti igényeket is. Az ELKH az összetett társadalmi, gazdasági és környezeti problémák tudományos megoldásához a multidiszciplináris és transzdiszciplináris megközelítés alkalmazásával járul hozzá.

Az ELKH kutatóhelyeinek feladata Magyarország stratégiai céljainak és a nemzeti identitás erősítésének szolgálata mind a természet-, mind a humán tudományok területén. A tudományos kutatások célja többek között, hogy eredményeikkel hozzájáruljanak a magyar gazdaság versenyképességének növeléséhez. Kiemelt feladat az együttműködések szélesítésének és erősítésének elősegítése a hazai és a nemzetközi kutatás-fejlesztési és innovációs ágazat szereplőivel, amelynek célja az ország innovációs teljesítményének növelése, valamint a kutatási eredmények minél nagyobb arányú hazai gyakorlati hasznosításának ösztönzése. Kutatási eredményeivel az ELKH a kormányzat és az államigazgatás munkáját is támogatja.

Az ELKH Titkárság segíti a kutatóhálózatban létrejövő szellemi tulajdon megőrzését és hasznosulását, a külső kutatásfinanszírozási források jobb kihasználását, továbbá a tudományos kutatások megújítását és eredményeinek megismertetését a nemzetközi szintéren. Fontos feladatának tekinti, hogy a nyílt tudomány (open science) kezdeményezés támogatásával elősegítse a tudományos kutatások átláthatóságának növelését és a kutatási eredmények minél szélesebb körű elérhetőségét. Az európai zöld megállapodás (EU Green Deal) fenntarthatósági céljait szem előtt tartva a kutatóhálózat tevékenységéhez igazított klíma- és környezetvédelmi ajánlások kidolgozásán és hálózati integrálásán keresztül kívánja biztosítani a klíma- és környezetvédelmi szempontok mind teljesebb körű alkalmazását.

Szervezeti célok

Az ELKH átlátható irányítási rendszer alapján működik, amely azt célozza, hogy a kutatóhálózat nyitott és inspiráló szervezetként fejlődjön, és nemzetközi színvonalú, kiváló tudományos eredmények szülessenek. A kutatóhelyek politikai megfontolásoktól független szervként látják el feladataikat, és tevékenységük során munkatársaiktól is hasonló szellemiséget várnak el.

Finanszírozás

A tudományos kutatások finanszírozásában jelentős szerepet vállal az állam is, egyrészt kutatóhelyek működéséhez szükséges költségvetési források biztosítása, másrészt célzott kutatási pályázatok formájában is. A kutatóhálózat a feladatait csak akkor tudja jól ellátni, ha a kutatás nem függ az aktuális pályázati rendszerek esetlegességétől, hanem szilárd gazdasági alapokon áll. Ennek érdekében el kell érni, hogy a hálózat a biztonságos működéséhez szükséges anyagi támogatást – beleértve a határozatlan időtartamú munkaviszonyban alkalmazott munkatársak Irányító Testület által támogatott kutatásainak költségeit is – lehetőség szerint teljes egészében a központi költségvetésből megkapja. A gazdasági stabilitás a jól tervezett, céltudatos munka elengedhetetlen feltétele.

A kutatóhelyek új, átlátható, kiszámítható és teljesítményorientált finanszírozási rendszerben működnek, amely egyértelmű, objektív célokat fogalmaz meg a források maximalizálása érdekében. A források kutatóhelyen belüli elosztásakor érvényesül a szubszidiaritás elve, azaz a kutatással és annak finanszírozásával kapcsolatos döntéseket a meghatározott kereteken belül a kutatási projektekért felelős vezetők hozzák meg. Az intézetek a kutatás mellett közcélú feladatokat is ellátnak.

A tudományos kutatás és a finanszírozó állam céljainak összhangja úgy teremthető meg, hogy a kutatóhelyek vezetői – ismerve a Nemzeti Tudománypolitikai Tanács célkitűzéseit, a nemzetközi tudományos fejlődés irányait, a magyar társadalom igényeit, valamint a kutatóhelyük fizikai és szellemi adottságait – kutatási stratégiai koncepciókat dolgoznak ki. Ezek közül az Irányító Testület a Tudományos Tanács bevonásával választja ki a legígéretesebb koncepciókat, majd a döntés alapján az intézetek elkészítik az évenkénti kutatási munkaterveiket, amelyeket szintén az Irányító Testület hagy jóvá. A kutatóhelyek fő tudományos tevékenységét az Irányító Testület által elfogadott kutatási stratégiai koncepciók és kutatási tervek határozzák meg, amelyek nemzetközi színvonalú, eredményes megvalósításával a kutatóhelyek az adott kutatási téma szakértői központjává válhatnak.

A kutatóhelyek és az Irányító Testület viszonya

A sikeres szakmai munka érdekében a kutatóhely-vezetők nagy fokú önállósággal rendelkeznek mind anyagi, mind adminisztratív téren. Az Irányító Testület a költségvetési támogatásokból és az alkalmanként elérhető pályázatokból olyan finanszírozási rendszer kidolgozására törekszik, amely jelentősen csökkenti a kutatók és a kutatóhely-vezetők adminisztrációs terheit. A kiterjesztett jogkörökkel a vezetők felelőssége is szükségszerűen megnövekszik. Az intézeti sikerek maguk után vonják a kutatóhely-vezetők anyagi és erkölcsi elismerését, a várt eredmények elmaradása pedig a szükséges változtatásokat.

Humán erőforrás

A sikeres munka alapja a minőségi munkaerő, melynek megszerzése és megtartása, továbbá folyamatos szakmai fejlődésének és előmenetelének biztosítása lényeges feladat. Ennek elérésére a kutatóközpontok és kutatóintézetek az Irányító Testület által jóváhagyott teljesítményértékelési rendszert működtetnek. Emellett szükség van egy versenyképes kutatói életpályamodell kialakítására, amelyet szakmai gyakornoki programok, tehetséggondozó közösségek és mobilitási programok is támogatnak.

A minőségi munkaerő megtartásának feltétele a megfelelő munkakörülmények biztosítása, ezért folyamatosan és tervszerűen dolgozni kell a kutatási infrastruktúra megújításán, amelynek forrásait a célzott állami támogatások, továbbá az európai uniós és egyéb nemzetközi pályázatok jelenthetik.

Az ELKH tiszteletben tartja a kutatóhálózatban dolgozók emberi értékeit, méltóságát és egyediségét. Törekszik az egyenlő bánásmódra és az egyenlőség megteremtésére, a külön jogszabályban meghatározott, védett tulajdonsággal rendelkezők esélyegyenlőségének előmozdítására a kutatóhálózaton belül, továbbá ennek keretében nagyon fontosnak tartja a női kutatók esélyegyenlőségét és a nők tudományban való szélesebb körű részvételének ösztönzését.

A kutatóhelyek hazai és nemzetközi kapcsolatai

Törekedni kell a kutatóhelyek és a felsőoktatási intézmények közötti együttműködések ápolására, amelyek a közös kutatásokon túl további célokat is szolgálnak. Ezek közül kiemelt fontosságú a legújabb kutatási eredmények eljuttatása az egyetemi oktatás területére, valamint a megfelelő kutatói utánpótlás biztosítása.

Az ELKH küldetésének tekinti jelenlétének erősítését a nemzetközi szinten, kihasználva a nemzetközi tudománydiplomáciai kapcsolatokban és kutatási együttműködésekben rejlő lehetőségeket. Az ELKH Titkárság ezért arra törekszik, hogy a tudományos kutatások globális dimenziójának előtérbe helyezésével, valamint a határokon átnyúló kapcsolatok ösztönzésével előmozdítsa a kutatóhelyek két- és többoldalú kutatási együttműködéseit. Mindezek közvetlen célja a kutatóhelyek és a kutatók nemzetközi kapcsolatrendszerének élénkítése, valamint az európai uniós kutatási programokban való eredményesebb részvétele.

Budapest, 2022. június 29.

Maróth Miklós
elnök

